

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2023/13

Karar Sayısı : 2025/135

Karar Tarihi : 17/6/2025

R.G.Tarih-Sayı : 22/9/2025-33025

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un;

A. 14. maddesinin 14/4/2020 tarihli ve 7242 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle değiştirilen (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...*ikinci defa mükerrir*..." ibaresinin,

B. 108. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin,

Anayasa'nın 2., 19. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanık hakkında nitelikli yağma suçundan açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükümleri

Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı;

1. 14. maddesi şöyledir:

"Açık ceza infaz kurumları

Madde 14- (1) Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Açık ceza infaz kurumları ihtiyaca göre ayrıca;

a) Kadın açık ceza infaz kurumları,

b) Gençlik açık ceza infaz kurumları,

Şeklinde kurulabilir.

(2) (Değişik:14/4/2020-7242/18 md.) Aşağıdaki hâllerde hükümlüler hakkında verilen cezalar doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilir:

*a) Terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar ile **ikinci defa mükerrir** olanlar ve koşullu salıverilme kararının geri alınması nedeniyle cezası aynen infaz edilenler hariç olmak üzere, kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar.*

b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar.

c) Adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilenler.

d) 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanlar.

(3) (Değişik: 14/4/2020-7242/18 md.) Hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına 89 uncu madde uyarınca yapılan değerlendirme sonucunda karar verilir.

(4) (Değişik: 14/4/2020-7242/18 md.) Toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar, kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarından mahkûm olanların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına ilişkin idare ve gözlem kurulu kararları, infaz hâkiminin onayından sonra uygulanır.

(5) (Ek: 14/4/2020-7242/18 md.) Doğrudan açık ceza infaz kurumuna alınanlar dahil olmak üzere bu kurumlarda bulunan hükümlülerden;

a) Firar edenler veya başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı verilenler idare ve gözlem kurulu kararıyla,

b) Kınamadan başka bir disiplin cezası alıp, bu cezası kesinleşmiş olanlar veya asayiş ve düzenin sağlanması amacıyla disiplin cezası kesinleşmemiş olsa bile eylemi kurum düzeni ya da kişi güvenliği bakımından tehlike oluşturanlar idare ve gözlem kurulu kararıyla,

c) Açık ceza infaz kurumu şartlarına veya çalışma koşullarına uyum sağlayamayacakları saptananlar idare ve gözlem kurulunun kararı ve infaz hâkiminin onayıyla,

kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

(6) (Ek: 14/4/2020-7242/18 md.) Hükümlülerin, suç ve ceza türlerine göre, açık ceza infaz kurumlarına ayrılıp ayrılmamalarına, açık ceza infaz kurumlarında geçirecekleri sürelerle, kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan açık ceza infaz kurumlarına alınmalarına, doğrudan açık ceza infaz kurumlarına alınanların kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir.”

2. 108. maddesi şöyledir:

“Mükerrirlere ve bazı suç faillerine özgü infaz rejimi ve denetimli serbestlik tedbiri

Madde 108- (1) Tekerrür hâlinde işlenen suçtan dolayı mahkûm olunan;

a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının otuzdokuz yılının,

b) Müebbet hapis cezasının otuzüç yılının,

c) (Ek: 14/4/2020-7242/49 md.) Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuziki yılının,

d) Süreli hapis cezasının üçte ikisinin,

İnfaz kurumunda iyi hâlli olarak çekilmesi durumunda, koşullu salıverilmeden yararlanılabilir. (Ek cümle:14/4/2020-7242/49 md.) Ancak, koşullu salıverilme oranı üçte ikiden fazla olan suçlar bakımından tabi oldukları koşullu salıverilme oranı uygulanır.

(2) Tekerrür nedeniyle koşullu salıverme süresine eklenecek miktar, tekerrüre esas alınan cezanın en ağırından fazla olamaz.

(3) İkinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda, hükümlü koşullu salıverilmez. (Ek cümle:14/4/2020-7242/49 md.) Hükümlü hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanacağı hükümde belirtilir.

(4) İnfaz hâkimi, mükerrir hakkında cezanın infazının tamamlanmasından sonra başlamak ve bir yıldan az olmamak üzere denetim süresi belirler.

(5) Tekerrür dolayısıyla belirlenen denetim süresinde, koşullu salıverilmeye ilişkin hükümler uygulanır.

(6) İnfaz hâkimi, mükerrir hakkında denetim süresinin uzatılmasına karar verebilir. Denetim süresi en fazla beş yıla kadar uzatılabilir.

(7) (Ek: 18/6/2014-6545/82 md.) Cezanın infazı tamamlandıktan sonra devam eden denetim süresi içinde, bu madde hükümlerine göre kendilerine yüklenen yükümlülüklerle ve yasaklara aykırı hareket eden mükerrirler, infaz hâkimi kararı ile disiplin hapsine tabi tutulur. Disiplin hapsinin süresi on beş günden az ve üç aydan fazla olamaz.

(8) (Ek: 18/6/2014-6545/82 md.) Çocuğa karşı işlenen bir suçtan dolayı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde birinci fıkradaki koşullu salıverilme süreleri uygulanır.

(9) (Ek: 18/6/2014-6545/82 md.) Birinci fıkradaki koşullu salıverme süreleri, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında tanımlanan cinsel saldırı suçundan, 103 üncü maddesinde tanımlanan çocukların cinsel istismarı suçundan, 104 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında tanımlanan reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan, 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan dolayı hapis cezasına mahkûm olanlar hakkında da uygulanır. (Ek cümle:14/4/2020-7242/49 md.) Ancak, süreli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranı, dörtte üç olarak uygulanır. 188 inci madde hariç olmak üzere bu suçlardan dolayı hapis cezasına mahkûm olanlar hakkında, cezanın infazı sırasında ve koşullu salıverildikleri takdirde denetim süresi içinde, aşağıdaki tedavi veya yükümlülüklerden bir veya birkaçına infaz hâkimi tarafından karar verilir:

a) Tıbbi tedaviye tabi tutulmak

b) Tedavi amaçlı programlara katılmak

c) Suçun mağdurunun oturduğu ve çalıştığı yerleşim bölgesinde ikamet etmekten yasaklanmak

d) Mağdurun bulunduğu yerlere yaklaşımdan yasaklanmak

e) Çocuklarla bir arada olmayı gerektiren bir ortamda çalışmaktan yasaklanmak

f) Çocuklar hakkında bakım ve gözetim yükümlülüğünü gerektiren faaliyet icra etmekten yasaklanmak

(10) (Ek:18/6/2014-6545/82 md.) Dokuzuncu fıkra hükümleri çocuklar hakkında uygulanmaz.

(11) (Ek:18/6/2014-6545/82 md.) Bu maddenin dokuzuncu fıkrasının uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 58. maddesi şöyledir:

“Suçta tekerrür ve özel tehlikeli suçlular

Madde 58- (1) Önceden işlenen suçtan dolayı verilen hüküm kesinleştikten sonra yeni bir suçun işlenmesi halinde, tekerrür hükümleri uygulanır. Bunun için cezanın infaz edilmiş olması gerekmez.

(2) Tekerrür hükümleri, önceden işlenen suçtan dolayı;

a) Beş yıldan fazla süreyle hapis cezasına mahkûmiyet halinde, bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren beş yıl,

b) Beş yıl veya daha az süreli hapis ya da adli para cezasına mahkûmiyet halinde, bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl,

geçtikten sonra işlenen suçlar dolayısıyla uygulanmaz.

(3) Tekerrür halinde, sonraki suça ilişkin kanun maddesinde seçimlik olarak hapis cezası ile adli para cezası öngörülmüşse, hapis cezasına hükmolunur.

(4) Kasıtlı suçlarla taksirli suçlar ve sırf askerî suçlarla diğer suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmaz. Kasten öldürme, kasten yaralama, yağma, dolandırıcılık, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ile parada veya kıymetli damgada sahtecilik suçları hariç olmak üzere; yabancı ülke mahkemelerinden verilen hükümler tekerrüre esas olmaz.

(5) Fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış olan kişilerin işlediği suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz.

(6) Tekerrür halinde hükmolunan ceza, mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilir. Ayrıca, mükerrir hakkında cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbiri uygulanır.

(7) Mahkûmiyet kararında, hükümlü hakkında mükerrirlere özgü infaz rejiminin ve cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbirinin uygulanacağı belirtilir.

(8) Mükerrirlerin mahkûm olduğu cezanın infazı ile denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması, kanunda gösterilen şekilde yapılır.

(9) Mükerrirlere özgü infaz rejiminin ve cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbirinin, itiyadi suçlu, suçu meslek edinen kişi veya örgüt mensubu suçlu hakkında da uygulanmasına hükmedilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan

GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 25/1/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ahmet Hakan SOYTÜRK tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Genel Açıklama

3. Tekerrür, 5237 sayılı Kanun'un "*Genel Hükümler*" başlıklı Birinci Kitabı'nın "*Yaptırımlar*" başlıklı Üçüncü Kısım'ının "*Güvenlik Tedbirleri*" başlıklı İkinci Bölümü'nde yer alan 58. maddesinde düzenlenmiştir.

4. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasına göre suçta tekerrürden bahsedilebilmesi için önceden işlenen suçtan dolayı verilen hükmün kesinleşmesinden sonra yeni bir suçun işlenmesi gerekli ve yeterlidir. İlk suç sebebiyle verilen cezanın infaz edilmiş olması şartı aranmamaktadır. Başka bir ifadeyle ilk suçtan verilmiş ve kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü henüz infaz edilmeden yeni bir suçun işlenmesi hâlinde de tekerrür hükümleri uygulanacaktır. Bununla birlikte cezanın infaz edildiği durumlarda maddenin (2) numaralı fıkrası uyarınca tekerrür hükümlerinin uygulanabilmesi için beş yıldan fazla süreyle hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren beş yıl, beş yıl veya daha az süreli hapis ya da adli para cezasına mahkûmiyet hâlinde ise bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl geçmemiş olması gerekecektir. Bu süreler geçtikten sonra önceki suça ilişkin mahkûmiyet kararı tekerrüre esas alınamaz.

5. (5) numaralı fıkra göre failin on sekiz yaşını doldurmadan önce işlemiş olduğu suçlar tekerrüre esas alınamayacaktır. Bunun yanı sıra tekerrüre esas alınacak mahkûmiyetin ceza yaptırımını niteliğinde olması gerekip güvenlik tedbirleri veya idari yaptırımlar tekerrüre esas alınmaz.

6. Anılan Kanun'un 50. maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca güvenlik tedbirine çevrilmiş hapis cezası da tekerrüre esas alınmayacaktır. Bununla birlikte kesin nitelikte olanlar hariç olmak üzere adli para cezaları tekerrüre esas alınabilir.

7. Önceki mahkûmiyete konu fiil, daha sonra suç olmaktan çıkarılmış ise tekerrüre esas alınamaz. Kanun'un 65. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca genel af hâlinde ceza tüm neticeleri ile ortadan kalkacağından genel affa uğramış suç da tekerrüre esas alınmayacaktır. Buna karşılık özel af durumunda anılan maddenin (2) numaralı fıkrası gereğince hapis cezasının infaz kurumunda çektirilmesine son verilebilir veya infaz kurumunda çektirilecek süresi kısaltılabilir ya da hapis cezası adli para cezasına çevrilebilir. Bu itibarla özel affa uğramış suç tekerrüre esas alınabilir. Benzer şekilde Kanun uyarınca infazı ertelenmiş cezaya konu mahkûmiyet de -ikinci suçun ilk suçtan verilen erteleme kararının denetim süresi içinde işlenip işlenmediği önem taşımaksızın- tekerrüre esas alınabilir.

8. 58. maddenin (4) numaralı fıkrası uyarınca kasıtlı suçlarla taksirli suçlar ve sırf askerî suçlarla diğer suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmaz. Kasten öldürme, kasten yaralama, yağma, dolandırıcılık, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ile parada veya kıymetli

damgada sahtecilik suçları hariç olmak üzere yabancı ülke mahkemelerinden verilen hükümler de tekerrüre esas olmaz.

9. Söz konusu maddenin (3) numaralı fıkrası uyarınca tekerrür hâlinde, sonraki suça ilişkin kanun maddesinde seçimlik olarak hapis cezası ile adli para cezası öngörülmüşse hapis cezasına hükmolunacaktır. (6), (7), (8) numaralı fıkralara göre tekerrür hâlinde cezanın kanunla öngörülecek infaz rejimine göre çektirilmesine ve cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbirinin uygulanmasına hükmedilmektedir.

10. Suçta tekerrüre ilişkin hükümler “*Güvenlik Tedbirleri*” başlığı altında düzenlenmekle birlikte doğurduğu sonuçlar itibarıyla bu kurumun doktrin ve Yargıtay içtihatlarında maddi ceza ve infaz hukukuna ilişkin yönlerinin bulunduğu değerlendirilmiştir (çok sayıda karar arasından bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2011/6-383, K.2012/113, 20/3/2012).

B. Kanun’un 14. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan “...ikinci defa mükerrir...” İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

11. 5275 sayılı Kanun’un 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasında açık ceza infaz kurumları; hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimiyle yetinilen kurumlar olarak tanımlanmıştır. Söz konusu fıkroda ayrıca açık ceza infaz kurumlarının ihtiyaca göre kadın açık ceza infaz kurumları ve gençlik açık ceza infaz kurumları şeklinde kurulabileceği hükme bağlanmıştır.

12. Anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında terör suçları, örgüt kurma, yönetme veya örgüte üye olma suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar ile ikinci defa mükerrir olanlar ve koşullu salıverilme kararının geri alınması nedeniyle cezası aynen infaz edilenler hariç olmak üzere kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar, taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar, adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilenler ile 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanların cezalarının doğrudan açık ceza infaz kurumunda yerine getirileceği öngörülmüştür. Söz konusu fıkroda yer alan “...ikinci defa mükerrir...” ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

13. Maddenin (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarında hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına ilişkin olarak yapılacak işlemler ile açık ceza infaz kurumundan kapalı ceza infaz kurumuna gönderilme koşulları düzenlenmiştir. (6) numaralı fıkroda ise hükümlülerin suç ve ceza türlerine göre açık ceza infaz kurumlarına ayrılıp ayrılmamalarına, açık ceza infaz kurumlarında geçirecekleri sürelerle, kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine, doğrudan açık ceza infaz kurumlarına alınmalarına, doğrudan açık ceza infaz kurumlarına alınanların kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

14. İtiraz konusu kural uyarınca kişi hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına, taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olursa dahi cezası doğrudan açık ceza infaz kurumunda yerine getirilemeyecektir. Başka bir deyişle ikinci defa mükerrir olanların, mahkûmiyetlerine konu hapis cezasının süresi ile işlenen suçun kasıtlı ya da taksirli olup olmadığı önem taşımaksızın, bu cezalarının infazına kapalı ceza infaz kurumlarında başlanacaktır.

2. İtirazın Gerekçesi

15. Başvuru kararında özetle; mükerrerler bakımından öngörülen infaz usulünün maddi ceza hukukuna ilişkin sonuçlar doğurduğu, bu itibarla *ikinci defa mükerrir olmanın* tanımlanmamasının suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırılık oluşturduğu, bu suretle kişilerin cezalarını açık ceza infaz kurumunda çekme imkânlarının ortadan kalktığı ve bu durumun ölçülü olmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 19. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

16. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

17. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *belirliliktir*. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ya da kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Bu bakımdan kanunun metni, bireylerin, gerektiğinde hukuki yardım almak suretiyle, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek düzeyde kaleme alınmış olmalıdır (AYM, E.2022/53, K.2022/91, 20/7/2022, § 12).

18. Hakkında ikinci defa tekerrür hükümleri uygulanan hükümlünün doğrudan açık ceza infaz kurumunda cezasını çekme imkânını ortadan kaldıran kuralın şekli anlamda bir kanun hükmü olduğu ve erişilebilir nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

19. Bunun yanı sıra temel olarak suçun ve cezanın veya ceza sisteminin tamamlayıcı bölümünü oluşturan infaz hukukunun tutarlı ve makul ölçüde öngörülebilir olması koşuluyla ceza hukukuna ilişkin kuralların davadan davaya yargısal yorumla netleştirilmesi mümkündür. Bu kapsamda objektif ve kabul edilebilir nitelikteki bir yargısal yorumun belirlilik ilkesini ihlal ettiği söylenemez.

20. 5237 sayılı Kanun'un 58. maddesinde tekerrür kurumu ayrıntılı bir şekilde düzenlenmişken gerek anılan Kanun'da gerekse 5275 sayılı Kanun'da ikinci defa tekerrür kavramının tanımına yer verilmemiştir. Bununla birlikte istikrarlı yargı içtihatlarıyla anılan kavramın anlam ve kapsamının net olarak ortaya konulduğu görülmektedir. Söz konusu kararlarda kişi hakkında şartların oluşması sebebiyle tekerrür hükümlerinin uygulandığı bir kararın kesinleşme tarihinden sonra yeniden tekerrür hükümlerinin uygulanmasını gerektiren bir suçun işlenmesi hâlinde ikinci defa tekerrürün oluşacağı belirtilmiştir (çok sayıda karar arasından bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2012/13-1302, K.2013/309, 18/6/2013). Başka bir deyişle ilk suçtan verilen mahkûmiyet hükmü kesinleştikten sonra ikinci bir suçun işlenmesi ve bu suç nedeniyle sanık hakkında tekerrür hükümlerinin uygulanması, ikinci suçtan verilen mahkûmiyet hükmünün de kesinleşmesinden sonra bu suça ilişkin tekerrür süresi dolmadan önce üçüncü bir suçun işlenmesi hâlinde ikinci defa tekerrür hükümleri uygulanacaktır.

21. Bu kapsamda kişi hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanabilmesi için yeni suçu işlediği tarih itibarıyla hakkında tekerrür hükümleri uygulanmış ve kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının bulunması, bu kararın da tekerrür hükümleri için öngörülen şartları taşıması

gerekmektedir. Tekerrür hâlinde infazın ne surette yerine getirileceği 5275 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Bu itibarla kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli ve yaptırımının niteliğinin öngörülebilir olduğu, bu yönüyle hukuki belirlilik ilkesine aykırı bir durumun bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

22. Öte yandan hukuk devletinde ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleriyle bunların infazına ilişkin kurallar, Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın ihtiyaçları gözönüne alınarak saptanacak suç siyasetine göre belirlenir. Buna göre hangi fiilin suç sayılacağı, cezanın türü ve miktarı ile infaza ilişkin yasal düzenlemeler temelde devletin suç ve ceza politikasına bağlı bir konudur (bazı farklarla birlikte bkz. AYM, E.2012/19, K.2013/17, 17/1/2013). Suç ve ceza yönünden sınırları belirtilen bu takdir alanı, ceza sisteminin tamamlayıcı bölümünü oluşturan infaz hukuku için de geçerlidir (AYM, 2020/53, 2021/55, 14/7/2021, §§ 186, 187). Kanun koyucunun bu konudaki tercih ve takdirinin yerindeliliğinin incelenmesi anayasal denetimin kapsamı dışında kalmaktadır (AYM, 2017/170, 2018/77, 5/7/2018, § 12).

23. Cezalandırmada temel amaç suçluların ıslahı ve topluma kazandırılmasıdır. Bu bakımdan hükümlülerin infaz sonrası hayata uyumlarının kolaylaştırılması, toplum içine kontrol altında, planlı bir şekilde bırakılmaları ve dışarıda desteklenmeleri kritik bir öneme sahiptir (AYM, 2017/170, 2018/77, 5/7/2018, § 13). Bu kapsamda açık ceza infaz kurumlarında da hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilmektedir. Bununla birlikte çağdaş ceza infaz sistemlerine uygun olarak hükümlünün suçluluk nedeni, suç sicili, fizik ve ruhsal yeteneği ve sınırları, kişisel doğası, tehlikelilik hâli ve hapis cezasının süresi gibi hususlar dikkate alınarak hükümlünün cezasının infaz şekli belirlenebilir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. AYM, E.2023/148, K.2024/70, 7/3/2024, § 18).

24. Tekerrür eden suç ve suçlulukla mücadele bakımından cezanın artırılmasının yanı sıra farklı infaz rejimlerinin ve cezaya ek güvenlik tedbirlerinin benimsenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Bu itibarla kural kapsamında ikinci defa mükerrir olan hükümlünün doğrudan açık ceza infaz kurumunda cezasının infaz edilmesine imkân tanınmaması suretiyle infaz koşullarının ağırlaştırılmasının söz konusu takdir yetkisi içinde olduğu açıktır.

25. Kanun koyucu, takdir yetkisi kapsamındaki düzenlemeleri yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, *gereklilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, *orantılılık* ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında da ölçülülük ilkesi gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur.

26. 5237 sayılı Kanun'un 58. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere mükerrir suçlunun daha önce işlediği suç nedeniyle belirli bir cezaya mahkûm edilmiş olmasına rağmen suç işlemede ortaya koyduğu kararlılıkla toplum açısından tehlike arz ettiği değerlendirilmektedir. Nitekim suçta tekerrür kurumunun ihdas edilmesinde etkili olan düşüncelerden biri de ilk defa suç işleyen ile suç işlemekte ısrar eden arasında bir farklılığın bulunması gerektiğidir. Kanun koyucu, ikinci defa mükerrir olan ve bu sebeple tehlikeli olduğunu değerlendirdiği hükümlünün doğrudan açık ceza infaz kurumlarının iyileştirme programlarına katılmaya ve anılan kurumun faaliyetleri kapsamında toplumla bütünleşmeye hazır olmadığını değerlendirmektedir. Bu itibarla kuralla, ikinci defa mükerrir olan hükümlünün cezasını doğrudan açık ceza infaz kurumunda çekmesine imkân tanınmaması suretiyle cezanın yerine getirildiği süre boyunca toplumun ikinci defa mükerrir olan hükümlünün tehlikeliliğinden korunmasının, suçlunun ıslah edilmesiyle de cezanın *özel önleme*

işlevinin yerine getirilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralın meşru bir amaç taşıdığı açıktır.

27. Öte yandan kural kapsamında suç işlemekte ısrar ederek toplum açısından tehlike arz eden ikinci defa mükerririn belirli bir sürenin altında da olsa cezasını doğrudan firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen açık ceza infaz kurumlarında yerine getirmesine imkân tanınmamasının toplumun suçlunun oluşturduğu tehlikeden korunması ile cezanın özel önleme işlevlerinin yerine getirilmesi amacına ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

28. Kuralın, birinci ve ikinci defa suç işlediğinde kendisine verilen cezalara ve tedbirlere rağmen ıslah olmayan, bu cezalar ve tedbirler yoluyla yapılan uyarıya rağmen üçüncü defa suç işleyerek toplum açısından tehlike arz eden hükümlüye katlanamayacağı bir külfet yüklenmediği, hükümlüye yüklenen külfet ile meşru amaç arasındaki makul dengenin ortadan kaldırılmadığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın öngörülen meşru amaç bakımından orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

29. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 19. ve 38. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 19. ve 38. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

C. Kanun'un 108. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinin İncelenmesi

30. Somut norm denetiminde anayasallık denetimine konu kuralın hâlihazırda yürürlükte bulunması veya yürürlükten kalkmış olması arasında ilke olarak bir fark bulunmayıp itiraz başvurusunda bulunan mahkemece bakılmakta olan davada uygulanma imkânının olması yeterlidir. Nitekim Anayasa Mahkemesi daha önceki kararlarında da itiraz yoluna başvuran mahkemede uygulanacak kural olma niteliğini sürdüren mülga hükümlerin esasının incelenmesi gerektiğine karar vermiştir (AYM, E.2020/14, K.2020/58, 15/10/2020; E.2018/14, K.2018/112, 20/12/2018; E.2018/107, K.2018/114, 20/12/2018; E.2014/179, K.2015/54, 17/6/2015).

31. Bununla birlikte cezai hükümlerde sonradan yapılan yasal değişikliklerle fiilin suç olmaktan çıkarılması veya suç için öngörülen ceza miktarının azaltılması hâllerinde olduğu gibi koşullu salıverilme şartları değiştirilerek hükümlünün ceza infaz kurumunda kalacağı sürenin azaltılmasında da fail lehine olan değişikliğin geçmişe dönük olarak uygulanması ve bu yönüyle iptali istenen kuralın bakılmakta olan davada uygulanamayacak hâle gelmesi durumunda Anayasa Mahkemesi işin esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermektedir.

32. İtiraz konusu kural, başvuru tarihinden sonra kabul edilen 4/6/2025 tarihli ve 7550 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilmiştir. Buna göre kuralla, ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanmasına karar verilen hükümlülerin koşullu salıverilmeyeceği öngörülmekteyken anılan değişiklikle birlikte bu hükümlülerin cezalarının belirli bir kısmını ceza infaz kurumunda infaz etmeleri şartıyla koşullu salıverilmesine imkân tanınmıştır. Dolayısıyla kuralın değişiklik sonrasındaki hâlinin sanık lehine sonuç doğuracak nitelikte olduğu ve bakılmakta olan davada uygulanacağı, bu yönüyle itiraza konu kuralın davada uygulanma imkânının ortadan kalktığı anlaşılmıştır.

33. Açıklanan nedenle konusu kalmayan itiraz başvurusu hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

IV. HÜKÜM

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un;

A. 14. maddesinin 14/4/2020 tarihli ve 7242 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle değiştirilen (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...ikinci defa mükerrir..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

B. 108. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesine ilişkin itiraz başvurusu hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

17/6/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI